

Dosarul nr.2ra-1878/21

Prima instanță - Judecătoria Chișinău, sediul Centru (jud. : D. Tricolici)

Instanța de Apel - Curtea de Apel Chișinău (jud. : V. Sîrbu, D. Dulghieru, V. Buhnaci)

Î N C H E I E R E

22 decembrie 2021

mun. Chișinău

Colegiul Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu
Mariana Pitic
Dumitru Mardari

examinând admisibilitatea recursului declarat de Ministerul Justiției,
în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Dabija Elena
împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală a
Republicii Moldova, cu privire la repararea prejudiciului moral, cauzat prin acțiunile
organelor de urmărire penală, procuraturii și instanțelor judecătorești și compensarea
cheltuielilor de asistență juridică,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2021 prin care s-au
respins declarate de Ministerul Justiției și Dabija Elena și s-a menținut hotărârea
Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 octombrie 2021

c o n s t a ț ă :

La 03 mai 2019, Dabija Elena a depus cererea de chemare în judecată împotriva
Ministerului Justiției privind constatarea faptului tragerii ilegale la răspundere penală
și repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire
penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, precum și compensarea
cheltuielilor de judecată.

În motivare a invocat că, la 16 septembrie 2013, în privința sa a fost începută
urmărirea penală, fiind pusă sub învinuire la 22 noiembrie 2013 și aplicată în privința
sa măsura preventivă sub formă de obligare de nepărăsire a localității.

Prin sentința Judecătoriei Criuleni din 25 septembrie 2014, a fost condamnată în
baza art. 186 alin. (2) lit. c și d) Cod penal la 1 an și 6 luni de închisoare, cu
suspendarea executării pedepsei pe un termen de probă de 1 an.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 21 aprilie 2015, au fost admise apelurile
declarată, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru
prima instanță, prin care Dabija Elena a fost achitată pe art. 186 alin.(2) lit. c) și d)
Cod penal, din motivul că nu s-a constatat existența faptei infracțiunii.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 17 noiembrie 2015, recursul a fost
admis, casată total decizia atacată și dispusă rejudecarea cauzei de către instanța de
apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 17 februarie 2016, au fost respinse

apelurile declarate și menținută hotărârea atacată fără modificări.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 05 iulie 2016, a fost admis recursul, casată total decizia atacată și dispusă rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 03 noiembrie 2016, a admis apelurile declarate, s-a casat sentința și s-a pronunțat o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care a fost încetat procesul penal față de Dabija Elena din motiv că există alte circumstanțe care exclud sau condiționează tragerea la răspundere penală.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 30 mai 2017 au fost admise recursurile declarate, casată total decizia atacată și dispusă rejudecarea cauzei către instanța de apel, în alt complet de judecată.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 08 mai 2018, apelurile declarate au fost admise, casată sentința și pronunțată o nouă hotărâre potrivit modului stabilit pentru prima instanță, prin care Dabija Elena a fost achitată pe art. 186 alin. (2) lit. c) și d) Cod penal, din motiv că fapta nu a fost comisă de inculpată.

Prin decizia Curții Supreme de Justiție din 18 decembrie 2018 a fost respins recursul ordinar declarat de către procurorul în Procuratura de circumscripție Chișinău, Tăut Dorina împotriva deciziei Colegiului Penal al Curții de Apel Chișinău din 08 mai 2018, cu menținerea deciziei atacate.

Astfel, prin acțiunile ilicite a organului de urmărire penală și a instanțelor judecătorești i-au fost lezate drepturile și în temeiul art. 53 alin. (2) din Constituție, art. 1405 alin. (1) Cod civil, art. 3 alin. (1) lit. a din Legea nr. 1545 din 25 februarie 1998, a solicitat admiterea acțiunii, constatarea faptului tragerii ilegale la răspundere penală și repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile organului de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanței judecătorești în cuantum de 500000 lei.

La 05 iunie 2019, reprezentantul Ministerul Justiției a depus un demers privind atragerea în calitate de intervenient accesoriu a Procuraturii Generale.

La 19 iunie 2019, Judecătoria Chișinău, sediul Centru prin încheiere protocolară, a admis demersul reprezentantului Ministerul Justiției privind atragerea în calitate de intervenient accesoriu a Procuraturii Generale și s-a atras în proces Procuratura Generală în calitate de intervenient accesoriu.

La 05 februarie 2020, reprezentantul reclamantei Dabija Elena, avocatul Pavlov Victor, a depus o cerere suplimentară, prin care a solicitat constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei de învinuire a lui Dabija Elena în săvârșirea infracțiunii prevăzute de art. 186 alin. (2) lit. c), d) Cod penal pentru perioada 16 septembrie 2013-18 decembrie 2018 și repararea prejudiciului moral cauzat în cuantum de 20000 lei.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 20 mai 2020, s-a admis excepția de tardivitate invocată de reprezentantul Ministerului Justiției, și s-a respins cererea suplimentară depusă de Dabija Elena către Ministerul Justiției privind constatarea faptului încălcării dreptului la examinarea în termen rezonabil a cauzei și repararea prejudiciului moral, ca fiind tardivă.

Prin hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 octombrie 2020, s-a admis parțial cererea de chemare în judecată înaintată de Dabija Elena către Ministerul Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală, privind constatarea faptului

tragerii ilegale la răspundere penală și repararea prejudiciului moral cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor de judecată, precum și compensarea cheltuielilor de judecată.

S-a încasat din contul bugetului de stat, gestionat de Ministerul Finanțelor prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul lui Dabija Elena suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral și cheltuieli de asistență juridică în mărime de 2000 lei.

În rest acțiunea s-a respins ca neîntemeiată.

Pentru a hotărî astfel, instanța de fond a reținut că, Dabija Elena a fost achitată, printr-o decizie definitivă și irevocabilă prin decizia Colegiului Penal lărgit al Curții Supreme de Justiție din 18 decembrie 2018.

Astfel, Dabija Elena are posibilitatea de a-și valorifica dreptul său la acțiune în temeiul prevăzut de prevederile Legii privind modul de reparare a prejudiciului cauzat prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești.

De asemenea, instanța a constatat că, Elenei Dabija i-au fost cauzate suferințele psihice, prin faptul că a fost învinuită pentru săvârșirea unei infracțiuni, manifestate prin faptul că aceasta a fost învinuită pentru acțiuni în care nu s-a constatat că au fost comise de către ea.

Astfel, la stabilirea cuantumului prejudiciului moral, instanța de judecată a ținut cont de faptul că prin ordonanța procurorului în Procuratura r-nul Criuleni, reclamanta Dabija Elena a fost pusă sub învinuire, în privința acesteia a fost aplicată măsură preventivă obligarea de nepărsire a localității pe durata examinării cauzei penale, unde într-un final a fost achitată, suferințele psihice manifestate prin incertitudini de neliniște, stări continue care au durat peste cinci ani.

Prin tragerea ilegală la răspundere penală, i s-au adus atingere drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, iar suferințele psihice provocate de o atare măsură, pot fi și trebuie compensate prin acordarea unor despăgubiri.

Instanța a reținut că urmare tragerii ilegale la răspundere penală a reclamantei, aceasta a fost limitată în drepturile sale, primind refuz prin Ordinul Președintelui Autorității Naționale pentru Cetățenie, la cererea de redobândire a cetățenie române.

Astfel, instanța de fond a considerat că, suma de 50 000 lei cu titlu de prejudiciu moral constitui o satisfacție echitabilă și rezonabilă a victimei daunei, cât și în stare să restabilească suferințele fizice și psihice cauzate, starea de stres și de frustrare provocată reclamantului, aplicarea măsurilor de constrângere, gravitatea învinuirii formulate.

Nefiind de acord cu soluția instanței de fond la 10 noiembrie 2020, Ministerul Justiției a declarat apel solicitând, admiterea apelului, casarea hotărârii primei instanțe, cu pronunțarea unei noi hotărâri privind respingerea integrală a acțiunii.

La 18 noiembrie 2020, reprezentantul Elenei Dabija, avocatul Pavlov Victor, a declarat apel solicitând, admiterea apelului și casarea parțială a hotărârii primei instanțe în partea respingerii cu adoptarea unei noi hotărâri privind admiterea integrală a acțiunii.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2021, s-au respins apelurile declarate de Ministerul Justiției și avocatul Pavlov Victor în interesele Elenei Dabija și s-a menținut hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 22 octombrie 2020.

La 20 octombrie 2021, Ministerul Justiției a declarat recurs solicitând casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 22 septembrie 2021 și a hotărârii Judecătoria Chișinău, sediul Centru din 22 octombrie 2020 și emiterea unei noi soluții, de respingere integrală a acțiunii.

Ca temei de drept recurentul a indicat prevederile art. 432 alin. (1), alin. (2), lit. c) din Codul de procedură civilă.

În motivare a indicat că, soluția instanțelor ierarhic inferioare este neîntemeiată.

Instanța de apel verificând legalitatea și temeinicia hotărârii primei instanțe eronat a interpretat prevederile art.3 al Legii nr.1545.

Pentru aplicabilitatea dispozițiilor Legii nr.1545, în fiecare caz în care se pretinde încasarea despăgubirilor materiale și morale cauzate prin acțiunile ilicite ale organelor de urmărire penală, ale procuraturii și ale instanțelor judecătorești, urmează să existe și să fie întrunite cumulativ atât circumstanțele prevăzute de art.3 al Legii nr.1545 prejudiciului material și moral reparabil, cât și circumstanțele prevăzute de art.6 al Legii nr.1545, ceea ce la caz, nu s-a constatat.

Pretențiile reclamantului sunt neîntemeiate, în condițiile în care reclamanta nu a fost reținută sau arestată, în privința sa nu a fost aplicată nici o măsură preventivă, respectiv, nu a fost limitată în drepturile sale.

Acțiunile organului de urmărire penală nu au fost declarate ilegale și astfel, nu sunt întrunite condițiile impuse imperativ de lege pentru atragerea ilegală la răspundere penală.

Recurentul a indicat că, în mod nejustificat și neîntemeiat instanța de apel a dispus acordarea prejudiciului moral în cuantum de 50 000 de lei. La stabilirea cuantumului despăgubirii acordate cu titlu de prejudiciu moral instanța a aplicat eronat normele dreptului material.

Acest cuantum este excesiv și vădit disproporțional cu realitatea economică și socială existentă la moment în țară și în corelație cu sumele acordate de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului, în spețe similare.

Cu referire la termenul de depunere a recursului, instanța de recurs menționează că Curtea de Apel Chișinău a pronunțat dispozitivul deciziei la 22 septembrie 2021.

Conform art.434 Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale.

Termenul de 2 luni este termen de decădere și nu poate fi restabilit.

Cererea de recurs declarată la 20 octombrie 2021, respectiv, în termenul prevăzut de art.434 din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art.439 alin. (2) și (3) Cod de procedură civilă, după parvenirea dosarului, un complet din 3 judecători decide asupra admisibilității recursului, dispune expedierea copiei de pe recurs intimatului, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii obligatorii a referinței timp de o lună de la data primirii acesteia.

Judecătorul raportor verifică încadrarea în prevederile legii a temeiurilor invocate în recurs și face un raport verbal în fața completului de judecată instituit în conformitate cu alin. (2).

La 24 noiembrie 2021, Curtea Supremă de Justiție a comunicat intimaților recursul, informând despre necesitatea depunerii referinței în termen de o lună de la data primirii scrisorii, fiind recepționat potrivit avizelor de recepție de la fila dosarului

Prin referința depusă la 08 decembrie 2021, Procuratura Generală a invocat că, susține cerere de recurs depusă de Ministerul Justiției și a solicitat admiterea cererii de recurs.

Examinând temeiurile recursului completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție reține următoarele.

Temeiurile de declarare a recursului sunt prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Instanța de recurs reține, că examinarea chestiunii privind admisibilitatea recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute în art. 432 din Codul de procedură civilă.

La caz, Colegiul constată că argumentele invocate în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, motivele recursului sunt similare celor invocate în cadrul judecării pricinii, asupra căror instanța de apel s-a pronunțat.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, relatarea situației nu constituie un temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată, Colegiul reține că potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanțele de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural și anume dacă se invocă că instanța de apel a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând în mod flagrant regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă.

Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa constantă statuează că, dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acest este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45).

Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt pot fi

conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

Potrivit art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

Având în vedere cele expuse mai sus, recursul declarat de Ministerul Justiției nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului Civil, Comercial și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e :

Se declară inadmisibil recursul înaintat de Ministerul Justiției.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Ala Cobăneanu

Mariana Pitic

Dumitru Mardari